

گزارش و گفت‌وگو

تعامل با شیب میزان

فعالیت‌های تربیتی در آموزش مجازی

در گفت‌وگو با محمدسعید یکه‌تاز، معاون آموزشی - تربیتی دبستان

((گزارش از: محمدحسین دیزجی))

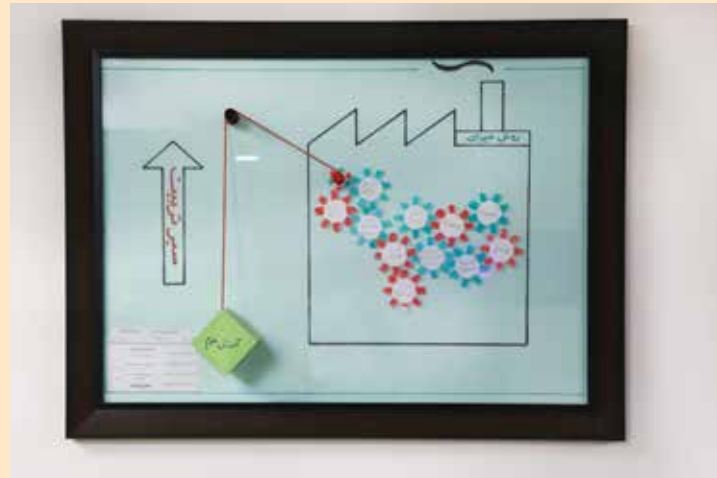
اشاره

در دوران کرونا، آموزش مدرسه‌ها از وضعیت حضوری خارج شد و فعالیت‌ها به صورت مجازی ادامه یافت. تا زمانی که فعالیت‌ها حضوری بودند و در فضای مدرسه دنبال می‌شدند، مباحث آموزشی و پرورشی در کنار هم پیش می‌رفتند، اما وقتی کار از فرم حضوری خارج شد، فعالیت‌های پرورشی و تربیتی تا حدودی به ناچار از دسترس معلمان و مربیان خارج یا کمرنگ‌تر شدند. در این میان، برخی از مدرسه‌ها به قدر توان خود تلاش کردند مباحث تربیتی را هم با جدیت در شکل و قالب ممکن برقرار نگاه دارند. در همین ارتباط به سراغ محمدسعید یکه‌تاز، معاون آموزشی - تربیتی مدرسه میزان رفتیم تا از چگونگی ارائه این نوع فعالیت‌ها در دوران کرونا بیشتر بدانیم. وی دانش‌آموخته مهندسی صنایع است.

«مدرسه شما در دوران کرونا، در کنار مباحث آموزشی، به فعالیت‌های تربیتی و پرورشی نیز توجه نشان داد. در این رابطه و اینکه چطور شد به این موضوع توجه نشان دادید، برای ما توضیح دهید.»

■ با شیوع ویروس کرونا، علاوه بر مدیریت سریع و به‌موقع شرایط جاری مدرسه در ماه‌های آتی، و همچنین، انجام تغییرات سریع سیستمی به‌منظور توقف‌نیافتن روند رشد تربیتی و آموزشی دانش‌آموزان، با کمترین اختلال به فرایند مجازی آموزش به صورت آنلاین و آفلاین ورود کردیم و کار ادامه یافت.

اما نکته اصلی در این مسیر، توجه ویژه بزرگان مجموعه از جمله جناب آقای دکتر آیت‌الهی، مدیرعامل محترم مؤسسه میزان و جناب آقای علی اکبریان، مدیر دبستان، به حیطة تربیت و مغفول نماندن از این امر بود. رسالت اصلی روش میزان از ابتدای امر این بوده که موازی با آموزش،

فیلم، پروژه‌های پژوهش، قصه‌گویی و داستان‌نویسی، طراحی و آموزش اوربگامی، انواع بازی‌های گروهی مبتنی بر آموزش و کلاس گفت‌وگو.

انتخاب این نوع فعالیت‌ها برای پرورش دانش‌آموزان دبستانی براساس چه ملاک‌ها و معیارهایی صورت می‌گیرد؟

یکی از معیارهای اصلی در انتخاب نوع فعالیت و کیفیت و مدل اجرا، مخاطب‌شناسی و تناسب فعالیت با حوزه عملکردی دانش‌آموز است که اصل اولیه و تضمین‌کننده اجرا و نتیجه‌بخش بودن فعالیت برای دانش‌آموزان خواهد بود.

در رتبه بعدی، تناسب فعالیت‌های مجازی با فعالیت‌های دانش‌آموزان نسبت به زمان حضور در مدرسه است. در این حوزه تلاش بسیاری صورت گرفت تا برای تبدیل فعالیت‌ها به مدل مجازی، راهکارهایی در نظر گرفته شوند.

همچنین، با توجه به حضور تمام‌وقت دانش‌آموزان به همراه اعضای خانواده در منزل، مجموعه‌ای فعالیت و بازی گروهی خانوادگی به صورت متن طرح بازی یا فیلم چگونگی اجرا در اختیار دانش‌آموزان و خانواده‌های محترم میزان قرار گرفت تا ضمن پرکردن وقت زیاد حضور خانواده در کنار هم، با بازی و شاد شدن فضا، از بعضی مشکلات احتمالی جلوگیری شود.

درباره روش‌های اجرای این فعالیت‌ها بیشتر توضیح دهید.

در جلسات تحلیل فیلم بر چند محور توجه ویژه‌ای صورت گرفت. مدل اجرای کلاس به این صورت است که از قبل محتوای تصویری در سایت مدرسه به صورت فعالیت این کلاس ثبت شده است. دانش‌آموزان بعد از دیدن محتوا و تفکر در مورد موضوعات مطرح‌شده در کلاس به گفت‌وگو در آن باره می‌پردازند و درباره دریافت‌های مختلفشان بحث و گفت‌وگو می‌کنند. مربی در نقش تسهیلگر و راهبر در گفت‌وگو شرکت می‌کند و در افزایش قدرت تحلیل محتوای تصویری دانش‌آموزان و نیز درک بهتر

فرایندهای تربیتی و فوق برنامه هم با قوت تمام برنامه‌ریزی و اجرا شوند. همچنین، حتی بیشتر از قبل، به تربیت و انجام پروژه‌های گروهی فوق برنامه در فضای مجازی موازی با فعالیت‌های آموزشی در منزل، این دغدغه بود که دانش‌آموزان با حضور حداکثری در فضای مجازی، دچار تفرّد یا فردگرایی صرف و دوری از روابط اجتماعی با گروه هم‌سالان خود نشوند و آسیب‌های معمول این شرایط، خانواده‌ها و دانش‌آموزان میزان را تهدید نکنند. از این رو، تولید محتوای متناسب با این نیاز و تحت استاندارد ارائه در فضای مجازی و درگاه‌های ارتباطی مدرسه با دانش‌آموزان، در دستور کار قرار گرفت.

در این رابطه چه فعالیت‌هایی را تدوین و طراحی کرده‌اید؟

حوزه سنی مخاطب ما که از پیش‌دبستان یک تا پایه سوم ابتدایی را در بر می‌گیرد، لزوم توجه به طراحی کیفی فعالیت‌ها، جذابیت در ارائه و اجرا، و اصل تعاملی بودن فعالیت، تیم‌های تولید محتوای ما را بر آن داشت که با توجه به تجربه‌های قبلی خود در شیوه حضور، در مدل مجازی هم به صورت آنلاین و آفلاین، با حداکثر کیفیت، فرایند فعالیت مدرسه را طراحی و تولید کنند.

اصل تعاملی بودن فعالیت‌ها هم، علاوه بر آنکه توجه همیشگی اهالی میزان از گذشته بوده و پوشش‌دهنده اصل کار گروهی روش میزان است، در شرایط جدید از بین برنده فردگرایی حاصل از حضور دانش‌آموزان در فضای مجازی و همچنین ارتباط محدود بر اثر شرایط کرونا و قرنطینه بود. این اصل در بسیاری از فعالیت‌ها در نظر گرفته می‌شود؛ به این شکل که طرح پروژه و فعالیت به صورت گروهی بین تعدادی از دانش‌آموزان تحت یک گروه انجام می‌شود و هر کدام از دانش‌آموزان، با انجام بخش مربوط به خود، در انجام کل پروژه با هم فعالیت دارند و ارتباط بیشتری در این فضا با هم ایجاد می‌کنند؛ فعالیت‌هایی از قبیل جلسات تحلیل

متعدد شکل گرفته است. این موضوعات موارد ارتباطی دانش‌آموزان، مناسبت‌های تاریخی، سبک زندگی و امور اجتماعی و بسیاری از موضوعاتی را در برمی‌گیرد که دانش‌آموزان در زندگی طبیعی خود با آن‌ها روبه‌رو می‌شوند. این کلاس به افزایش قدرت گفت‌وگو و تعامل دانش‌آموزان با هم و اظهار نظر در موضوعات مرتبط متناسب با سن خودشان و درکی که از موضوعات اجتماعی دارند، می‌انجامد.

❶ اجرای هر کدام از این برنامه‌ها چه نوع امکانات و ابزارهایی، هم برای شما و برای دانش‌آموزان، نیاز دارد؟

■ همان‌طور که در قبل اشاره شد، زیرساخت سایت مؤسسه و وجود بستر کلاس‌های برخط، همچنین قابلیت ثبت فعالیت‌های آنلاین در سایت و ارتباط مستمر دانش‌آموزان و خانواده‌ها با این درگاه، در اجرایی شدن این امور به ما کمک کرد.

در ابتدای مسیر، کار از طریق ارائه فعالیت‌ها در پیام‌رسان مدرسه و پیگیری‌های تلفنی مستمر شروع شد. سپس با شبیهی منطقی، تمام فعالیت‌ها به سایت میزان منتقل شدند که خود این امر تشویق و نگرانی خانواده‌ها و دانش‌آموزان را کم کرد. بستر امنی نیز برای انجام فعالیت‌ها، به دور از مخاطرات فضای مجازی فراهم شد.

❷ دانش‌آموزان برای حضور در این نوع فعالیت‌های پرورشی و تربیتی در طول هفته چقدر باید زمان بگذارند و از چه افرادی می‌توانند کمک بگیرند؟ آیا این فعالیت‌ها فردی انجام می‌شوند یا در قالب کارهای گروهی؟

■ بسیاری از این دست برنامه‌ها به صورت انتخابی به دانش‌آموزان ارائه می‌شوند و خود دانش‌آموز با برنامه‌ریزی و هماهنگی افراد گروه، طی زمان مشخص، پروژه کار را پیش می‌برد و به نتیجه می‌رساند. علاوه بر اینکه به تشخیص خود دانش‌آموز، امکان کمک و راهنمایی

چگونگی ساخت و برخی از اطلاعات فنی به آن‌ها کمک می‌کند. پروژه‌های پژوهشی معطوف به فعالیت کلاس پژوهش دانش‌آموزان که در طول سال تحصیلی انجام می‌گرفتند، در فضای مجازی هم ادامه می‌یابند و خاصه در امر تعاملی بودن کلاس و فعالیت‌های گروهی، طبق تجربه دانش‌آموزان بسیار کمک‌کننده‌اند. به این شکل که دانش‌آموزان به شکل گروهی در موضوع مشخص علمی آموزشی یا مسئله‌ای برآمده از مجموعه‌ای سؤال، وارد پروژه پژوهشی می‌شوند و برای حل مسئله خود به صورت گروهی، با فرایندهای حل مسئله آشنا می‌شوند و تحت راهبری معلم به پاسخ می‌رسند.

در داستان‌نویسی و قصه‌گویی، علاوه بر فن مطالعه داستان‌های کوتاه و بلند، دانش‌آموزان با روش‌های قصه‌گویی (به معنای روایت یک اتفاق یا خاطره به صورت مکتوب و تعریف آن برای دوستانشان) و همچنین مراحل ابتدایی داستان‌نویسی، برای افزایش توانمندی دانش‌آموزان در طراحی شخصیت و بیان نظرات ذهنی خودشان به صورت مکتوب و در قالب داستان آشنا می‌شوند.

طراحی و ساخت اوریگامی به منظور افزایش قدرت دست‌ورزی و ارتقای ارتباط بین نیمکره‌های چپ و راست مغز دانش‌آموزان با توجه به حوزه سنی مخاطب اجرا می‌شود. این فعالیت به افزایش تمرکز دانش‌آموزان و درک بهتر تقارن به صورت عملیاتی می‌انجامد که در اجرا هم تحت روش میزان و با استانداردهای میزان صورت می‌گیرد.

بالغ بر چهار سال است که در دبستان، کارگروهی در حال طراحی آموزش مبتنی بر بازی است. انواع بازی‌های کاردتی، بازی‌های صفحه‌ای (بوردهای) و گروهی طراحی می‌شوند و در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرند. حدود ۴۰ درصد مبانی آموزشی اول تا سوم دبستان از طریق بازی به دانش‌آموزان منتقل می‌شوند. این فرایند در کلاس‌های آنلاین ما و پروژه‌های آنلاین هم در حال انجام است. کلاس گفت‌وگو بر مبنای تعامل و گفت‌وگوی دانش‌آموزان در موارد

و خواست خود پیش می‌برند و به سرانجام می‌رسانند. البته در مواردی خاص هم نیاز به پیگیری مربیان و کمک آن‌ها در برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌ها وجود دارد که این همراهی هم با هماهنگی کامل اولیا و مدرسه صورت می‌گیرد.

«انجام این نوع فعالیت‌ها به صورت مجازی، در کنار مباحث درسی و آموزشی، چه آثاری بر دانش‌آموزان دارد و چه بازخوردهایی از آنان و خانواده‌ها گرفته‌اید؟»

■ همان‌طور که پیش از این توضیح داده شد، در شرایط کنونی مسائل تربیتی و دغدغه‌های فعالیت محیطی و تعاملی دانش‌آموزان در حوزه سنی پیش‌دبستان و دبستان بسیار با اولویت بیشتری حتی نسبت به امور آموزشی آن‌ها مدنظر و توجه باید قرار گیرد. براساس این رهیافت دانش‌آموزان و خانواده‌های ما با علاقه بسیار جذب مجموعه این فعالیت‌ها شده‌اند و ضمن لذت‌بردن از فعالیت‌های خانوادگی، جمعی و فردی، به مسائل آموزشی خویش هم با توان بیشتری رسیدگی می‌کنند. در پایش‌های روزانه و هفتگی معاونت آموزشی از فعالیت‌ها و بازخورد دانش‌آموزان و اولیا نکات مثبتی از این موارد دیده شده‌است.

«اگر قرار باشد به هر دلیل فعالیت‌های مجازی همچنان ادامه پیدا کند، شما فعالیت‌های تربیتی و پرورشی خود را به چه شکل ادامه خواهید داد؟ آیا تغییراتی در آن‌ها ایجاد می‌کنید؟ تنوع در برنامه‌ها دارید یا خیر؟ چگونه و چه مباحثی را وارد سیستم خواهید کرد؟»

■ با توجه به بررسی‌های دقیق صورت‌گرفته توسط مسئولان مؤسسه میزان در باب چگونگی تداوم شرایط کرونا، مجموعه میزان این آمادگی را در خود به‌وجود آورده است که تا هر زمان که شرایط این‌گونه باشد، تحت تصمیمات ملی انجام وظیفه کند. با وجود این، تلاش در تولید انواع محتواهای تربیتی و آموزشی در ساختارهای متنوع، از کارگاه، بازی‌های متنوع، فعالیت‌های گروهی، کلاس‌های فوق‌برنامه و همچنین تولید فیلم‌ها و تئاترهای تأثیرگذار بر مخاطب دبستانی، همچنین افزایش نقش خانواده در تعمیق این امور، تا حصول نتایج عالی تربیتی و آموزشی ادامه دارد. در این باره با کارشناسان صاحب‌نظر و فعال این حوزه در ارتباطیم و ضمن اینکه امید داریم و دعا می‌کنیم به محبت اهل‌بیت، این بیماری هر چه زودتر از بین برود، آماده‌ایم با کمک استادان تعلیم و تربیت، مدیریت دغدغه‌مند مؤسسه میزان و همکاران مدرسه، اولیای عزیز میزان و از همه مهم‌تر دانش‌آموزان خوب میزانی، این شرایط را به احسن وجه پشت سر بگذارند و با توفیق الهی پیش برویم. ان‌شاءالله.

در پایان به روح همه استادان تعلیم و تربیت، خاصه استاد گرانقدر مرحوم حاج حمید دادگستر نیا صلواتی نثار می‌کنیم و همچون همیشه از ایشان که بهترین پشتیبان روش میزان هستند، استمداد دعای خیر می‌کنیم.
اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم.
سپاس از شما

خانواده در انجام پروژه‌ها وجود دارد. جست‌وجوی موردی و استفاده از بستر وب برای انجام فعالیت‌ها نیز ممکن است. اما نکته اصلی این است که طبق تربیت میزانی، دانش‌آموزان برای انجام پروژه‌ها و رسیدن به پاسخ مسائشان، در سؤال از اولیای خود، به هیچ وجه با پاسخ مستقیم روبه‌رو نخواهند شد و به‌صورت همراهی در درک مسئله به آن‌ها کمک می‌شود.

«آیا فعالیت‌های تربیتی و پرورشی بر اساس دوره تحصیلی و سن بچه‌هاست یا نقد فیلم برای تمام پایه‌هاست؟»

■ طبیعی است دوره‌های گوناگون تحصیلی در این مدرسه، با توجه به مخاطب خود، برنامه‌ریزی‌های متنوعی دارند، اما برخی از موضوعات مثل نقد و تحلیل، انواع سوادهای رسانه‌ای، مالی و سیاسی و همچنین تفکر انتقادی مثبت، در همه دوره‌ها متناسب با سن دانش‌آموزان در حال انجام هستند.

«انجام فعالیت‌های پرورشی و تربیتی در کنار آموزشی الزامی و اجباری، یا اختیاری است؟»

■ هیچ‌کدام از فعالیت‌ها در میزان به‌صورت اجبار و الزام نیست. مبنای فعالیت دانش‌آموزان بر انتخاب و تلاش خودشان مبتنی است. با همین استاندارد، در دوره کرونا هم دانش‌آموزان به واسطه خودانگیزگی و تشخیص صحیح شرایط، بسیاری از موارد را با انتخاب

